

необхідних заходів для їх підтримки. Не зважаючи на певні перешкоди, результатом децентралізації в Польщі була зміна територіального устрою держави та збільшення фінансових, майнових, кадрових ресурсів органів місцевого самоврядування за рахунок тих, що були у розпорядженні органів центральної влади.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про добровільне територіальних громад» № 157-VIII від 5 лютого 2015 р. // Відомості Верховної Ради (ВВР). –2015. – № 13. – Ст.91.
2. Асоціація міст України. Місцеве самоврядування в Україні 2015 рік. Сайт в мережі Інтернет. / [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: auc.org.ua/sites/default/files/stanlg_2015_0.pdf
3. Законом України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» № 928-VIII від 25 грудня 2015 р. // Відомості Верховної Ради (ВВР). –2016. – № 5. – Ст.54.
4. Старобородчанська громада: життя після об'єднання // Вісник Асоціації міст України. –2016. – № 128. – С. 22–24.
5. Маркіян Желяк. Реформи самоврядування в Польщі. Сайт в мережі Інтернет. / [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <http://decentralization.gov.ua/reform/item/id/153>

УДК 336.201.3 (226.11)

Славкова А.А.

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри фінансів

ДВНЗ «КНЕУ ім. В.Гетьмана»

Білецький О.В.

студент, спец. «Фінанси та кредит»

ДВНЗ «КНЕУ ім. В.Гетьмана»

**ПІДВИЩЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ В ОПОДАТКУВАННІ ДОХОДІВ
ФІЗИЧНИХ ОСІБ**

Серед різних аспектів перебудови державних фінансів, важливе місце на сьогодні в Україні посідає реформування податкової системи, зокрема – оподаткування особистих доходів громадян. У розрізі даного питання важливим є підвищення надходжень до бюджету через забезпечення принципу соціальної справедливості податку на доходи фізичних осіб з огляду на велике розшарування населення за рівнем доходів.

Як відомо, обираючи політику оподаткування, перш за все визначається її характер: пропорційний, прогресивний або регресивний. Починаючи з січня 2004 р. в Україні було встановлено пропорційний податок на доходи фізичних осіб (ПДФО), замість прогресивної шкали ставок, що діяла до зазначеного часу, із граничною ставкою 40 % [1, с. 280]. З 2011 до січня 2016 року ставка ПДФО залежала від розміру доходу і відповідно становила 15 % і 20 %. На сьогодні ставка даного податку встановлена на рівні 18 % та є однаковою для всіх категорій громадян.

Проаналізувавши розміри ставок податку в інших країнах та в Україні можна дійти висновку, що в ЄС ставка ПДФО в середньому вдвічі більша. Це пов'язано насамперед з тим, що у більшості цих країн (Австрія, Італія, Франція, Німеччина) прибутковий податок стягується за прогресивною шкалою. Водночас у деяких країнах (Данії, Норвегії, Швеції) має місце поєднання прогресивного і пропорційного оподаткування доходів громадян. Причому, при

оподаткуванні заробітної плати, використовується прогресивна шкала, а при оподаткуванні інших доходів – пропорційні ставки. Особливої уваги заслуговують підходи до даного виду оподаткування, сформовані в Німеччині. В даній країні прибутковий податок справляється за прогресивною школою з мінімальною ставкою 15 % і максимальною – 42 %. Вибір же ставки залежить від класу, до якого належить платник податку (всього існує 6 класів) [2, с. 337].

Дослідивши надходження від ПДФО в загальній структурі податків та ВВП, варто сказати, що його частка є нижчою в Україні ніж в Європі. Якщо в середньому частка ПДФО в податкових надходженнях в ЄС і Україні є однаковою (приблизно на рівні 25 %), то у ВВП частка індивідуального прибуткового податку є вдвічі меншою (приблизно 5 % в Україні на 9 % в ЄС). Саме через таку диспропорцію постає необхідність повернення до прогресивної шкали нарахування податку на доходи фізичних осіб.

На нашу думку, реформування даного податку, з однієї сторони, задля оздоровлення державних фінансів, з іншої – для підвищення соціальної справедливості в особистому прибутковому оподаткуванні, має відбуватися в наступних аспектах. По-перше, підвищення існуючих ставок оподаткування пасивних доходів громадян (дивідендів, процентів, роялті та ін.) при річному перерахунку ПДФО, оскільки такі доходи отримуються громадянами легшим шляхом та додатково до основного виду доходів (від роботи за наймом).

По-друге, варто відмінити так званий податок «на розкіш». Недоотримані доходи можна буде забезпечити через диференціацію ставок ПДФО, що нараховується у зв'язку з трудовим наймом громадян (для заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат і винагород), відповідно підвищивши ставку даного податку для громадян з високими доходами, і знизивши її для малозабезпечених. У даному випадку буде можливим коригування ставок в залежності від економічної ситуації в країні (підвищуючи чи знижуючи їх). Також варто встановити кінцеву межу збільшення ставок оподаткування після якої податок буде нараховуватись пропорційно.

По-третє, встановити неоподаткований мінімум громадян на рівні не менше мінімальної заробітної плати, яка у свою чергу має перевищувати прожитковий мінімум. Такий підхід буде повніше відповідати принципу соціальної справедливості і теорії «чистого доходу» та забезпечить соціальну підтримку малозабезпечених верств населення [3, с. 165].

По-четверте, запровадити використання соціальної пільги для окремих категорій громадян (тих, хто утримує двох чи більше дітей віком до 18 років; дитину-інваліда; є одиноким батьком), вдовою (вдівцем), опікуном) у розмірі прожиткового мінімуму; а також ввести адресну допомогу у випадку зниження споживчої платоспроможності через особисте прибуткове оподаткування. Такої допомоги, насамперед, потребують громадяни, що отримують мінімальну заробітну плату [3, с. 165].

Виходячи із всього вище сказаного, можна навести наступні позитивні наслідки від впровадження висвітлених заходів щодо підвищення рівня соціальної справедливості при оподаткуванні доходів фізичних осіб:

- 1) підвищення надходжень до бюджету за рахунок більших сум податкових стягнень і, відповідно, зменшення бюджетного дефіциту держави;
- 2) збільшення можливості виконувати державою власні соціальні функції: підвищення пенсій, підтримка нужденних верств населення, збільшення дотацій в медичний і освітній сектор та ін.;
- 3) зменшення диспропорцій в рівні доходів «багатих» та «бідних» і, відповідно, зниження соціальних потрясінь у суспільстві.

Проте одночасно можуть виникнути і деякі ускладнення. Це насамперед:

- 1) приховування власних доходів населенням через виведення їх в «тінь»;
- 2) стимулювання легальної та сірої оптимізації сплати податків, використовуючи недоліки в податковому законодавстві;
- 3) соціальне невдоволення населення проведенням даної фіскальної політики.

Отже, для того, щоб прогресивна податкова ставка ефективно діяла, та щоб попередити можливі проблеми при її впровадженні, необхідно запровадити індивідуальний підхід для платників з високим рівнем доходів, а також сформувати позитивний імідж держави у населення. Для цього необхідно створити дієвий механізм соціальної ефективності податків, коли вони мають цільове призначення і витрачаються виключно на соціальний та економічний розвиток країни; дієву й ефективну систему взаємодії держави та платників особистого прибуткового податку, їх довірчі відносини. Все це дозволить встановити належний рівень фіскальної справедливості в країні.

Список використаних джерел:

1. Купчинська Н. Переваги та недоліки застосування прогресивної ставки податку на доходи з фізичних осіб / Н. Купчинська // Економічний дискурс. Міжнародний збірник наукових праць. — 2014. — Вип. 2. — С. 279-282.
2. Шевчук І. В. Іноземний досвід оподаткування доходів фізичних осіб та можливості його адаптації в Україні / І. В. Шевчук // Вісник ЖНАЕУ. — 2011. — № 1, т. 2. — С. 333–342.
3. Славкова А. А. Оптимізація податкового навантаження та пільгове оподаткування в контексті зміцнення фіскального значення податку на доходи фізичних осіб / А. А. Славкова, М. М. Степура // Фінанси, облік і аудит. — 2012. — Вип. 20. — С. 156-174.
4. Литвиненко Я. В. Удосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб в Україні / Я. В. Литвиненко // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер. : Економіка. — 2012. — Вип. 19. — С. 49-51.

УДК 644.311

Слободянюк Н.О.

*к.е.н., доцент, в.о.зав.кафедри фінансів та банківської справи
ДОННУЕТ ім. Михайла Туган-Барановського*

ПРОБЛЕМИ ТА СТАН РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Державний фінансовий контроль, як найважливіша функція державного управління, спрямований на виявлення будь-яких відхилень від узгоджених стандартів законності, доцільності й ефективності управління фінансовими ресурсами та власністю держави. Питання фінансового контролю розглядається науковцями, серед яких особливо необхідно виділити роботи: О.Д. Василика, А.О. Єпіфанова, О.П. Кириленко, С.О. Булгакова, О.П. Зварича,